



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašiny a soudců Mgr. Vladimíra Doležala a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **L. K.**, zastoupený Mgr. Ladislavem Preclíkem, advokátem se sídlem Velké náměstí 135/19, Hradec Králové, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Valdice**, se sídlem nám. Míru 55, Valdice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 12. 2018, č. j. 30 A 91/2018 – 36,

takto:

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 12. 2018, č. j. 30 A 91/2018 – 36, **se ruší** a věc se tomuto soudu **vrací** k dalšímu řízení.
- II. Nejvyšší správní soud **přiznává** žalobci osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba na ochranu před nezákonným zásahem žalované, který měl spočívat v pořizování záznamů z průmyslových kamer umístěných v místnosti určené pro rozhovor žalobce s jeho advokátem Mgr. Ladislavem Preclíkem dne 5. 6. 2018. Žalobou se žalobce domáhal jednak určení, že zásah žalované je nezákonný a dále toho, aby krajský soud přikázal žalované odstranit průmyslové kamery z místnosti určené pro rozhovor odsouzených s jejich advokáty.

[2] Krajský soud zjistil, že žalobce vykonává trest odnětí svobody ve V. Pro rozhovory odsouzených s jejich advokáty je ve věznici zřízena zvláštní místnost, která je rozdělena

mříží a z obou stran je připevněn parapet, nahrazující stůl, u něž jsou židle a nad nimi, opět z obou stran, na stropě průmyslové kamery. Bezpečnostní přepážka (*pozn. NSS: zřejmě mříž*) nenutí zúčastněné ke zvyšování hlasu. Rozhovoru žalobce s advokátem nebyl osobně přítomen zaměstnanec žalované. Z vyjádření žalované o tom, že s ohledem na rozlišení kamer je jejich prostřednictvím dokument tištěný standardním písmem čitelný jen do vzdálenosti 40 cm od kamery, že kamery jsou vzdáleny 170 cm od stolu (*pozn. NSS: zřejmě od parapetu*) a že dohled nad průběhem návštěvy je prováděn bez možnosti sluchového odposlechu, ovládání kamer a bez možnosti rozpoznávat detaily, dospěl krajský soud k závěru, že žalovaná vyloučila možnost záznamu průběhu jednání v návštěvní místnosti, který by ani nebyl technicky možný. Krajský soud dále uvedl, že žalovaný, ani jeho zástupce nezpochybňovali tvrzení žalované o technických možnostech kamer, že předmětná záležitost nebyla zřejmě předmětem šetření dozorujícího státního zástupce a že na postup žalované v tomto směru nijak nereagovali ani další advokáti, navštěvující své klienty ve věznici. Námitky žalobce, týkající se softwarových možností ke zjištění psaného textu prostřednictvím kamer krajský soud odmítl s tím, že jde o hypotézy žalobce, takto případně nezákonně získaný výsledek by byl *nepoužitelný* a jeho pořizovatel by byl trestně odpovědný. Vzhledem k tomu krajský soud hodnotil, že při rozhovoru žalobce s advokátem nebyla přítomna třetí osoba a že zákonnému požadavku stanovenému v § 26 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, (dále jen „ZVT“) co se týče práva odsouzeného na hovor s advokátem bez přítomnosti třetí osoby při poskytování právní pomoci, bylo učiněno zadost. Nebylo totiž prokázáno, že by tento požadavek byl obcházen prostřednictvím namítaných průmyslových kamer, a to vzhledem k jejich technickým možnostem. K tomu krajský soud doplnil, že obecně nelze přiznat platnost kategorickému tvrzení účastníka řízení, pokud je zároveň důkazně nedoloží, což žalobce neučinil. Proto krajský soud uzavřel, že se v daném případě nejednalo o zásah, který by měl důsledky předpokládané právní úpravou poskytující ochranu před nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s.

[3] Žalobce v kasační stížnosti namítá, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda je žalovaná oprávněna pořizovat záznamy z průmyslových kamer umístěných v místnosti určené pro rozhovor odsouzeného s jeho advokátem, a zda v takové místnosti mohou být průmyslové kamery nainstalovány. Žalobce se dovolával ustanovení § 26 odst. 3 ZVT jímž má být zajištěno soukromí žalobce a jeho advokáta. Poukazoval na to, že rozhovor může být veden i znakovým jazykem a žalovaná se tak může seznámit s jeho obsahem. Hovor, vedený v jazyce, jehož výběr je na žalobci a jeho advokátu, přitom nepodléhá sluchovému, ani zrakovému dohledu. Namítal, že byť podle žalované nebyl prostřednictvím kamer čitelný dokument určitého písma z určité vzdálenosti, není velikost písma projednávaných dokumentů stanovena žádným právním předpisem. Jako nesrozumitelný označil žalobce závěr krajského soudu o tom, že případné použití záznamu je nezákonné a záznam je tedy nepoužitelný, když krajský soud současně uzavřel, že pořizování záznamu je legální. Pokud se dále žalovaná dovolávala toho, že mříž, oddělující odsouzeného a advokáta není schopna zcela zabránit případnému násilnému fyzickému kontaktu a kamery slouží k zajištění bezpečnosti advokáta, poukazoval žalobce na to, že instalace mříže je v dispozici žalované, na potřebu tohoto fyzického oddělení u běžných návštěv jen v odůvodněných případech a na možnost přivolání pomoci zvýšeným hlasem. Vizuální dozor tedy podle žalobce přímo nahrazuje přítomnost třetí osoby u návštěvy žalobce s jeho advokátem a jedná se o nezákonný zásah do práva žalobce na rozhovor se

pokračování

svým advokátem bez přítomnosti třetí osoby a nedovolené pořizování záznamu v průběhu návštěvy. Žalobce proto navrhoval zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že podle jejího názoru byl postup krajského soudu správný, jeho rozsudek netrpí žádnými vadami a s jeho závěry se ztotožnila. Navrhovala proto zamítnutí kasační stížnosti.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána oprávněnou osobou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná ve smyslu § 102 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Poté soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a z hlediska přezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[6] Úvodem Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že se krajský soud nezabýval subsidiaritou zásahové žaloby. Přestože krajský soud zjevně dospěl k závěru o tom, že žalobci svědčily i jiné prostředky ochrany žalovaného práva v souvislosti s dozorem státního zastupitelství nad dodržováním právních předpisů v místech, kde se vykonává trest odnětí svobody [viz § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství], jichž zřejmě nevyužil, nijak již dále toto zjištění ve smyslu § 85 s. ř. s. nehodnotil.

[7] Z odůvodnění stížností napadeného rozsudku pak Nejvyšší správní soud zjistil, že mezi účastníky nebyly sporné jimi popisované skutkové okolnosti spočívající v tom, že žalobce vykonává ve věznici žalované trest odnětí svobody, že byl dne 5. 6. 2018 předveden k návštěvě s advokátem Mgr. Ladislavem Preclíkem, a že v této věznici je pro rozhovory odsouzených s jejich advokáty zřízena zvláštní místnost, která je rozdělena mříží, kde je z obou jejích stran připevněn parapet nahrazující stůl, u něž jsou židle a na stropě nad parapety ze strany odsouzeného i advokáta jsou umístěny průmyslové kamery. Uvedenému rozhovoru žalobce s advokátem Mgr. Ladislavem Preclíkem v této místnosti nebyl přítomen zaměstnanec žalované. Zjevně sporné byly mezi účastníky technické možnosti kamer, týkající se jejich rozlišovací schopnosti.

[8] Podle § 26 odst. 3 ZVT má odsouzený *právo na poskytování právní pomoci advokátem, jenž má oprávnění v mezích svého zmocnění vést s odsouzeným korespondenci a hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby*. Doslovné znění zákona tedy vyjadřuje právo odsouzeného na korespondenci a hovor, vedené bez přítomnosti další osoby. Nejvyšší správní soud z žaloby zjistil, že žalobce žaloval nezákonný zásah spočívající v *pořizování záznamů z kamer*. V odůvodnění žaloby pak vysvětloval, že prostřednictvím kamer je možné odezírat ze rtů a číst listiny, jejichž obsah souvisí s předmětem hovoru, s možností odposlechu. Záznam z kamer však není výslovně zákonem zakázán, ať by se jednalo o záznam obrazu či zvuku. Byť krajský soud uzavřel, že konkrétními kamerami, respektive jejich umístěním a rozlišovací schopností zákon porušen nebyl, není z odůvodnění jeho rozsudku zřejmé, jakým konkrétním způsobem by mohl být těmito prostředky zásah do práv žalobce způsoben. Přímá souvislost žalobcem uváděného skutkového stavu s právní normou, vyjádřenou v § 26 odst. 3 ZVT tedy není zřejmá. Bez úvahy o tom, zda kamera

vůbec může zasáhnout do práv žalobce a jakým způsobem (za jakých podmínek) by se tak mělo stát, ovšem nelze posoudit, zda bez ohledu na její technické parametry, je žalobcem namítané jednání žalované nezákonným zásahem, před nímž je nutné žalobce chránit. Protože krajský soud se touto otázkou nezabýval, bylo řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K této vadě Nejvyšší správní soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), a proto již z tohoto důvodu pro nepřezkoumatelnost rozsudek krajského soudu výrokem I. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[9] V dalším řízení tedy krajský soud vyjasní vztah tvrzeného skutkového stavu s právní normou, která jím měla být porušena. Teprve poté se bude krajský soud při kladné odpovědi zabývat tím, zda konkrétní technické zařízení – kamera, zasáhla, či mohla nezákonně zasáhnout do práv žalobce s ohledem na své technické parametry a umístění. Pokud soud dospěje k závěru, že obecně je takový zásah možný, tíží důkazní břemeno o opaku, tedy o tom, že konkrétní kamera zásah neumožňuje, toho účastníka, který takové tvrzení v řízení uplatnil. V tomto ohledu je tedy úvaha krajského soudu o rozložení důkazního břemene nesprávná. Ani z podstaty věci jistě nelze po žalobci spravedlivě požadovat, aby vždy před kontaktem s advokátem prověřoval technické parametry kamer, které jej snímají, resp. zaznamenávají.

[10] Další vadou, která by po vysvětlení otázky podle bodu [8] mohla způsobit nezákonné rozhodnutí ve věci, je způsob, jakým krajský soud dospěl k závěru, že nedochází k záznamu (tj. nikoli jen on-line prováděnému monitorování) ze záběrů kamer. Ačkoli se o možnosti záznamu žalovaná nezmiňovala a tvrzení žalovaného v tomto směru proto nemohlo být nesporné ve smyslu § 120 odst. 3 občanského soudního řádu ve spojení s § 64 s. ř. s., a ačkoli v tomto směru nebylo provedeno žádné dokazování, dospěl krajský soud zjevně ke zjištění, že průběh jednání mezi žalobcem a advokátem nebyl, resp. nemohl být zaznamenán. Tento závěr zřejmě alespoň z části vycházel z toho, že žalovaný proti tvrzení žalované o technických parametrech kamer nic nenamítal. Taková úvaha je však nesprávná, jak vyplývá také z rozložení důkazního břemene (bod [8]), neboť z procesní pasivity účastníka řízení lze dovozovat jen takové závěry, které zákon výslovně připouští. Ze zákona se ovšem mlčení ohledně skutkových tvrzení za souhlas nepovažuje a prokázání tvrzení protistrany z něj také nelze dovodit. Jestliže by bylo možné (procesně správným způsobem) skutkový závěr o záznamu z kamer vyloučit, bylo ovšem zřejmě nutné již proto žalobu, naříkající právě jen na pořizování záznamů z kamer, zamítnout. I pro tuto vadu bylo nutné rozsudek krajského soudu zrušit postupem podle § 110 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 103 odst. 1 písm. d) a § 109 odst. 4 s. ř. s.

[11] V dalším řízení tedy krajský soud, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.) nejprve posoudí, zda se žalobce mohl domáhat ochrany svého práva jinými prostředky, v případě negativní odpovědi poté podřadí skutková tvrzení žalobce pod příslušnou právní normu a v závislosti na tom provede dokazování v potřebném rozsahu a ve věci znovu rozhodne. V novém rozhodnutí podle § 110 odst. 3 s. ř. s. krajský soud rozhodne také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

[12] Výrokem II. pak soud přiznal žalobci k jeho žádosti ze dne 15. 1. 2019 osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. z důvodů, které již byly vysvětleny

pokračování

v odůvodnění usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2019, č. j. 3 As 15/2019 - 17. Uvedeným usnesením totiž bylo rozhodnuto jen o žádosti o ustanovení zástupce žalobce pro řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 26. června 2020

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu